

Tekst 11. Het wezen van het christendom (deel 1, 28 p.).

Inhoud

1. De Allerhoogste.....	1
2. De slang als voorstandster van goed- en- kwaad.	3
3. De dagen van Noach	5
4. De dagen van Noach (nadere uitleg).	7
5. De dagen van Lot.	9
6. De levenslijn der mensheid.	11
7. De dienaar/ dienaress van de Heer.....	13
8. Wie de heer niet dient.....	15
9. “Heer, ik zie dat gij een profeet zijt” (Joh. 4:19).	17
10. De letter doodt maar de geest maakt levend.	19
11. Gedood naar het vlees, ten leven gewekt naar de geest.	21
12. Het doopsel: van vlees naar geest.	23
13. Oudtestamentisch model/ nieuwtestamentisch origineel.	25
14. Eucharistie als geest	27

1. De Allerhoogste.

In deze inleiding tot het taalgebruik van de Bijbel - oud en nieuw testament - hebben wij het om te beginnen over degene die het heelal en diens verloop radicaal beheerst en die meestal ‘God’ of ‘Jahwe’ genoemd wordt.

Doch staan wij met *R. Schroeder, Le messie de la bible*, Braine-I’Alleud, 1974, 26ss., stil bij de soortnaam ‘Elohim’.

“De eerste term die in de Bijbel - *Genesis 1:1* - gebruikt wordt om God aan te duiden is ‘Elohim’, d.i. het meervoud van ‘Eloha’“ (o.c., 26). Inderdaad de eerste zin van de hele Bijbel luidt “In het begin schiep Elohim de hemel en de aarde”. Daardoor wordt het hoofdkenmerk van de Allerhoogste eens en voorgoed vastgesteld: alleen God is tot scheppen in staat. Al wat bestaat buiten God, is als geschapen zijn werk.

Men zegt ook dat God uit het niets scheidt. Dat is een stijlfiguur: zij betekent dat hij scheidt vanuit zijn onuitputtelijke ‘geest’ (versta: levenskracht) en niet uit iets buiten hem. Men leze daarom *Wijsheden 1:7* (“*De geest van de Heer vervult de wereld*”) en *12: 1* (“*Uw onbederfelijke geest is in alle dingen*”).

Het meervoud inzake Allerhoogste.- Het kan een majesteitsmeervoud zijn om het verhevene aan te duiden (zoals individuele machthebbers over zichzelf zeggen ‘wij’). De soortnaam in het Hebreeuws voor ‘Allerhoogste’ is echter wel ‘Elohim’, het meervoud.- Waarop Schroeder:

“In werkelijkheid moet ‘Elohim’ in verscheidene teksten als een meervoud geduid worden”.

Zo in *Ex. 18:11* (waar het gaat over een maaltijd “in tegenwoordigheid van Elohim”),

in *Ex. 20:3* (“Gij zult behalve mij (Jahwe) geen andere Elohim huldigen”), in *Deut. 13:3* (waar het gaat over een profeet of wonderdoener die tot het volgen van

“andere Elohim” aanzet),
in Rechters 10:13 (“Gij verliet mij, Jahwe, en hebt andere Elohim gediend”).

Doch (aldus steller) in andere teksten, voor zover Elohim niet of godheden of rechters (*ps.* 82: 1,82:6; vgl. *Job* 1/6) aanduidt, is Elohim het onderwerp van een enkelvoudig werkwoord. Dat valt soms voor. Zo in *Gen. 1:1* (“In het begin schiep Elohim hemel en aarde”). Maar in andere teksten waar het onbetwistbaar gaat over de Allerhoogste, is Elohim het onderwerp van een meervoudig werkwoord.

Zo in *Gen. 20: 13* (“(...) Waar Elohim mij ver van mijn familie deed dwalen”),
in *Gen. 35:7* (“Elohim openbaarde er zich”; vgl. *Gen. 28:12*).

In *Deut. 4:7* (“Jahwe onze Elohim”) en *Josue 24:19* (“Jahwe is heilige Elohim, ijverzuchtige Elohim”).

Besluit.- Kan men daaruit niet afleiden dat de Bijbel het heeft over een God (enkelvoud) maar in meerdere personen (meervoud)? Dit was inderdaad de duiding van de kerkvaders - de christelijke denkers der eerste eeuwen van de kerk - die in die tweeledigheid inzake Elohim een soort aanduiding (een model) zagen van het christelijke geloof in de Vader, de Zoon en de H. Geest (de H. Drie-eenheid als later origineel) die desniettemin staande één enkele opperwezenlijke natuur bezitten.

In *Gen. 1:26* luidt het: “Elohim zei: “Maken wij de mens tot ons beeld”. Men kan dit duiden als een overleg van God met zijn hemelse hofhouding, zijn engelen (vgl. *Gen. 3:5* en *3:22*; - *Ps. 8:6* (*Hebr. 2:7*)). Maar men kan ook de andere duidingen van ‘Elohim’ voordragen.

Opm.. - Schroeder haalt ook de dialogen van God aan.

Zo *Gen. 1:26* (zo even aangehaald), *Gen. 3:22* (“De mens is als een onder ons geworden door de kennis van goed en kwaad”), *Gen. 11:7* (“Komt! Dalen wij neer en brengen wij hun talen in verwarring”),- *Jesaia 6:8* (“Wie zal ik zenden en wie zal gaan in onze naam?” (bij Jesaia’s roeping door God)).

Adonai.

Deze term betekent ‘Heer’ maar hij is het meervoud van ‘Adon’ met als suffix ‘i’ dat ‘mijn’ betekent. Wat de eerste persoon enkelvoud is.

De scheppers.

Ps. 149:2 luidt: “Viere Israël met vreugde zijn scheppers (‘be’osa(y)’”).

Ecclesiasticus (Sirach) 12:1 zegt: “Herinner u de scheppers van u (‘bor’eika’”).

Besluit.- Indien men de teksten louter historisch leest, dan is de duiding der kerkvaders (en die welke b.v. Schroeder voorstaat) zonder veel grond. Maar een christelijke traditie leest de oudtestamentische teksten als modellen van christelijke originelen volgens een ‘typologische’ methode die in het nieuwe testament begint.

2. De slang als voorstandster van goed- en- kwaad.

Wij staan stil bij *Genesis 3* dat wij in zijn hoofdzaken ter sprake brengen.

“De slang was het sluwste onder alle dieren die Jahwe had gemaakt”.

Uit wat verder gezegd wordt over het optreden van “de slang”, blijkt dat de term “de slang” een mythisch wezen is dat, indien men er een model van zoekt, nog het best gelijkt op wat in de velden de slang te zien geeft: verschalkend.

Het hele verhaal steunt op de tweeledigheid “vrouw/ man”. Het sluwe wezen heeft een welbepaald doel: het oerkoppel, Eva en Adam, tot “de kennis (versta in Bijbelse zin: intieme omgang) van het goed en het kwaad verleiden. Dergelijke kennis is typisch voor de godheden zoals *Gen. 3:5* zegt volgens één vertaling. In dat geval bedoelt de gewijde schrijver de heidense hogere wezens. Een andere vertaling zegt dat dergelijke intieme kennis van goed en kwaad eigen is aan ‘God’. In dat geval betekent “kennis van goed en kwaad” iets grondig anders. Dat blijkt uit *Gen. 3:22*: “Jahwe God - op het einde van het grote onheil dat de slang op het oog had - zei: “De mens is nu als een onder ons geworden: hij kent het goed en het kwaad”“.

God zoals de rest van de Bijbel hem definieert, ‘kent’ goed en kwaad als een door schepselen in de wereld gebrachte maar door hem grondig afgewezen werkelijkheid.

Terwijl de heidense godheden een ‘intieme’ omgang met goed en kwaad ‘kennen’ zo dat goed en kwaad evenwaardig zijn en zij dus, indien kwaad in haar bedoelingen past, het ook bedrijven. Tot die ‘godheden’ behoort, gezien het geheel van het verhaal, de slang. Waardoor haar ‘goddelijk’ wezen zich meteen veel duidelijker toont: zij bekoort Eva en via haar Adam tot de intieme kennis van goed maar ook van kwaad!

Opm.. - Voor de term ‘godheden’ pleit het feit dat de gewijde schrijvers doorsnee genomen een stevige kennis bezitten van de heidense religies. Men hoeft maar A. Bertholet, *Die Religion des alten Testaments*, Tübingen, 1932, te lezen om daarvan overtuigd te zijn. En wat die heidense religies betreft, leze men W.B. Kristensen, *Verzamelde bijdragen tot kennis der antieke godsdiensten*, Amsterdam, 1947.

Doorslaggevend in dat werk wat ons onderwerp betreft, is o.c., 231/290 (*Kringloop en totaliteit*) waarin steller aantoonst dat grote antieke religies godheden vereren die ‘demonisch’ zijn in de religiehistorische zin van “intiem thuis in goed en kwaad” zo dat, indien het kwaad in haar plannen past, zij het ook bedrijven. De slang is in dat taalgebruik een demonisch wezen in zich dat, bovendien, die demonische duiding van goed en kwaad vanaf de eerste ouders agressief tracht te doen ingang vinden.

De oerzonde.

Eva gaat op de kijk van de slang in: “De vrouw zag dat de boom (versta: van de verboden vrucht) goed was om te eten en verleidelijk voor het oog en dat die boom wenselijk was met het oog op het verkrijgen van inzicht. Zij plukte van zijn vrucht en at”.- Wat juist het origineel is waarop dit model - de boom en zijn vruchten staan overdrachtelijk voor iets anders natuurlijk - slaat, blijft het geheim van de antieke gewijde schrijver. Doch de morele kwaliteit lijdt geen enkele twijfel: God kon dat ‘eten’ niet goed keuren doordat het gewetenloosheid behelsde.

De beide geslachten.

“De vrouw gaf er ook van aan haar man die met haar was, en deze at ook. Op dat moment gingen hun ogen open en zij wisten meteen dat zij naakt waren”. Commentaren stellen dat dit het ontwaken van de ‘boze’(versta: gewetenloze) begeerte betekent en een eerste symptoom is van de wanorde die haar intrede in de oerorde doet.

Gods oordeel

Daarop volgt Gods optreden. Hij oordeelt. Wat behelst dat de betrokkenen de nare gevolgen van de afwijking zullen moeten slikken.- De slang is te midden van de wilde dieren vervloekt. Wat insinueert dat de godheden zich in de dierlijke wereld thuis weten. Stof zal de slang vreten: de slang is blijkbaar een chthonisch (aardgebonden) wezen. Wat naar de onderwereldlijke godheden verwijst.

Merkwaardig

God sticht een tegenstrijdigheid tussen de slang en de vrouw, tussen beider nakomelingen zodat de nakomelingschap van de vrouw de kop van de slang zal verpletteren.

3. De dagen van Noach.

Genesis 6:1/8 is een soort inleiding tot *6:9/ 9:17*, d.i. de dagen van Noach.- Om echter concreet te werk te gaan, lezen wij kort wat Tobit (Tobias) ons verhaalt over Sara (Sarrah). Zij werd lastiggevalen door een “boze demon” (*Tob. 3:8*), Asmodaüs, die op haar ‘verliefd’ is (*Tob. 6:14*) en die niemand kwaad berokkent tenzij wie haar erotisch benaderen.- Men houde dit model goed voor ogen om *Genesis 6:1*vv. te begrijpen.

Genesis 6:1/4.

“Toen de mensen talrijk begonnen te worden op de aardbodem en dochters kregen, zagen de zonen van God (versta: hoge wezens) hoe verlokkelijk de dochters van de mensen waren en kozen zij zich uit die dochters ieder een vrouw. Maar Jahwe (Jahweh, Jehova) zei: “Mijn levensgeest (versta: Gods wezenseigen levenskracht) zal niet altijd bij de mens blijven want hij is maar een nietig wezen. De duur van zijn leven zal honderdtwintig jaar bedragen”.

Opm.. - Een andere vertaling van Gods oordeel luidt: “Dat mijn geest niet voor onbepaalde tijd voor de mens verantwoordelijk blijve aangezien hij vlees (versta: ondermaatse levenskracht) is”.

Men lette erop dat tussen ‘vlees’, ondermaatse levenskracht, en het terugwijken van ‘geest’, Gods onuitputtelijke levenskracht, een oorzakelijk verband bestaat. Het vlees maakt het God onmogelijk zijn geest ter beschikking te stellen.

Het weze benadrukt dat dit tegenstellingspaar na *Gen. 6:3* het Bijbelse denken en leven blijft beheersen tot de laatste bladzijden van het nieuwe testament. Vooral bij S. Paulus speelt het koppel uitdrukkelijk een hoofdrol. Indien men van Bijbels dynamisme (geloof in levenskracht) kan spreken, dan reeds vanaf onze Genesistekst.

‘Reuzen’.- Gen. 6:4.

“In die dagen - en ook daarna - leefden er reuzen op de aarde doordat de zonen van God gemeenschap hadden gepleegd met de dochters van de mensen die hun zonen hadden gebaard. Zij waren de geweldenaars ván de oude tijd”.

Een andere vertaling luidt: “De nefilim waren op de aarde in die dagen (...). Het zijn de helden van de oude tijd, die beruchte mensen”.

Opm. - Staat vast dat de nefilim zonen van de eenwordingen van Godszonen en mensendochters zijn en dat zij over buitengewone levenskrachten beschikten zo dat zij als beruchte helden overkwamen. Het lijkt erop dat zij over die buitengewone levenskrachten beschikten doordat hun ‘vaders’ Godszonen waren die juist dankzij hun levenskrachten hoge wezens waren.- Weerom blijkt hoe het dynamisme een hoofdrol speelt!

Opm.. - Nu verstaat men wellicht waarom wij als een soort inleiding over de Godszoon Asmodaüs en zijn rol in Sara's leven spraken.

De zondvloed.

“Toen Jahwe zag hoezeer op de aarde de boosheid der mensen was toegenomen, hoezeer de begeerte van hun hart de hele dag naar het kwade uitging, kreeg hij spijt dat hij de mens op aarde gemaakt had”. Volgt dan de zondvloed als naar gevolg - ‘straf’ - van de ondermaatse levenskracht der (meeste) mensen. Want, wie niet over Gods wezen eigen levenskracht beschikt, staat aan alle mogelijke gevaren die de schepping bergt, bloot zonder een ernstige weerstand te kunnen bieden.

Het verband “nefilim/ zondvloed”.

Zonder dat de gewijde schrijver het uitdrukkelijk zegt, is het duidelijk dat hij een oorzakelijk verband legt tussen de invloeden der nefilim en het opgaan in kwaad van de tijdgenoten der nefilim (“en ook nog daarna”)! Onuitgesproken is daarbij maar geïnsinueerd het oorzakelijk verband tussen vlees en het terugwijken van Gods geest als de dynamistische verklaring van het verband “nefilim/ ontaarding/ zondvloed”.

Besluit.

Het is meteen duidelijk dat de drie tekstgedeelten die hierboven ter sprake kwamen, logisch zeer streng samenhangen, - indien tenminste men ze situeert in de hele Bijbelse basistaal met haar dynamistisch koppel “vlees/ geest”.

Het kan dat de gewijde schrijver als aanleiding een of andere volkse mythe (legende) nam over ‘nefilim’ en dergelijke op het eerste gezicht ‘fantastische’ wezens maar uit de tekst zelf komt klaar naar voren dat voor hem de nefilim allesbehalve gefantaseerde wezens zijn. Dat blijkt reeds uit het feit dat hij ze wegens hun levenskracht ‘hoog’ (goddelijk) aanslaat en ze Godszonen heet.

4. De dagen van Noach (nadere uitleg).

De tekst van *Gen. 6:1vv.* is zeer beknopt. Hij stelt voor lezers die niet of te weinig bekend zijn met de heidense religies rond Israël grote problemen. Daarom deze nadere toelichtingen.

Wij begonnen met *Tobit 3:8* en *6:14* aan te halen.- De reden is dat onzichtbare wezens - in Sara's geval een boze demon - erotisch mensen van het andere geslacht benaderen zo zelfs dat deze laatsten zwaar onder druk komen te staan, vooral wanneer het hun normaal erotisch leven aangaat. Zo b.v.: wanneer zij een huwelijkspartner zoeken, worden zijzelf geremd en wordt de partner gestalkt (tot en met doodsb bedreigingen). Sara's geval behelst alle elementen van zo'n situatie.

Sacrale erotiek.

Men treft in de literatuur omtrent religies regelmatig de term "gewijde prostitutie" of 'tempelprostitutie' aan. Deze term is te mijden daar waar seksuele rituelen een onderdeel uitmaken van een gevestigde religie. Hij past hoogstens bij gevallen waar de gewijde erotiek vermengd werd met gewone prostitutie.

De roeping

De roeping van vrouwen die in de gewijde erotiek terechtkomen, kan gelijken op dat wat Sara beleefd heeft. Meermaals zijn het 'gewone' vrouwen maar zij geraken in de sfeer van een of ander onzichtbaar wezen dat met haar gewijde erotiek voorheeft.

Dat heet dan binnen een religie die sacrale erotiek behelst, een 'roeping'. Dat was ver van het geval met Sara natuurlijk die gewoon gepest werd.- De meisjes in de dagen van Noach kunnen van beide types zijn, gepeste gelijk Sara of geroepene.

Dat een religie een gedeelte sacrale erotiek behelst, blijkt zonneklaar uit *Numeri 25:1vv.*

"Israël vestigde zich in Sittim. Het volk begaf zich aan ontucht met Moabitische vrouwen die het volk uitnodigden op de offers van haar godheden. Het volk at - versta: nam deel aan de gewijde maaltijden die bij de offers aansloten - en boog zich voor haar godheden neer".

Het heiligdom van Baäl-Peor (*Numeri 23:28*) situeerde zich op de grens tussen Israël en Moab. Lieden van beide volkeren gingen erheen. Daarbij blijkt dat Moabitische vrouwen Israëlieten trachten te betrekken in hun religieuze rituelen en dezen meteen te bekeren tot haar godheden.

Dat meerdere culturen het centrum huldigden, blijkt uit *Numeri 25:6* en *25:8*: een Israëliet daagt op met een Midjanitische vrouw en gaat met haar een gewijd slaapvertrek binnen. Deze op zich korte beschrijving toont toch hoe ingeburgerd "seksuele religie" toen daar was.

Zij vertoont de kentrekken van een gevestigde praktijk. Men spreke daarbij, gezien met de ogen van de betrokken gelovigen, niet van ontucht. Het was gewoon religie.

Dat blijkt bovendien uit *Numeri 25:14v ..* - "De Israëliet die samen met de Midjanitische - versta: naar Israëlitisch gebruik van die tijd - gedood werd, heette

Zimri, de zoon van Sallu, het hoofd van een familie uit Simeon. De Midjanitische vrouw die gedood werd, heette Kozbi. Zij was de dochter van Sur, een stamhoofd van de Midjanieten”. M.a.w.: beiden waren geen ‘gewone’ mensen!

Welnu, het korte verhaal in *Gen. 6:1vv.* veronderstelt iets in de aard van Sara maar zeker ook iets in de aard van het heiligdom te Baäl-Peor.

Dat het resultaat daarvan ‘helden’ is, blijkt uit wat geweten is inzake dergelijke fenomenen elders. Wie er rekening mee houdt dat geslachtsgemeenschap - al was het maar in verbeelding - op de biologische vrucht een gebeurlijk diepgaande nawerking kan uitoefenen, is op weg om het fenomeen der nefilim te begrijpen.

Gods oordeel.

Lezen wij *Deut. 4:3vv.* .. - Mozes staat stil bij de geboden. - “Met eigen ogen hebt gij gezien wat Jahwe uw God in Baäl-Peor gedaan heeft: iedereen die achter Baäl - versta: de god die daar vereerd werd - was aangelopen, heeft hij uit uw midden uitgeroeid. Maar gij die Jahwe uw God trouw zijt gebleven, zijt vandaag nog in leven”.

Wellicht is de tekst van *Gen. 6:1vv.* nu wat begrijpelijker geworden.

5. De dagen van Lot.

Genesis 19:1vv..

Jahwe verschijnt aan Abraham begeleid door twee mannen (*Gen. 18: 1 vv.*). Op zeker moment kondigt Jahwe een oordeel aan: “Luid stijgt de roep om wraak uit Sodom en Gomorra!”.

Terloops: het gaat over homoseksualiteit die in Kanaän zeer verspreid was maar door de Jahwe-religie zeer verafschuwde als “tegennatuurlijke zonde”. Jahwe blijft bij Abraham die om vergiffenis vraagt, maar de twee mannen (engelen) gaan in de richting van Sodom waar zij tegen de avond aankomen, terwijl Lot bij de stadspoort zat. Lot biedt ze gastvrijheid.

“Zij hadden zich nog niet te rusten gelegd toen de Sodomieten om het huis te hoop liepen, jong en oud, de hele bevolking, allen samen. Zij riepen Lot: “Waar zijn die mannen (...)? Haal ze naar buiten opdat wij omgang met hen hebben”. Lot trachtte ze van hun homopraktijken af te houden. Hij ging zelfs zover zijn twee maagdelijke dochters - volgens de opvattingen van die dagen - aan die opdringende mannen prijs te geven. - “Maar de mannen (versta: de engelen) grepen Lot vast, trokken hem het huis in en deden de deur dicht. Degenen die voor de deur stonden, klein en groot, sloegen zij met blindheid zodat zij de deur niet konden vinden”.

“De mannen (engelen) zegden daarop: “(...). Wij gaan de stad verwoesten, want de roep om wraak (versta: Gods rechtzetting) over de bewoners klinkt zo luid dat Jahwe ons heeft gezonden om de stad te verwoesten”.

Opm.. - Dit is een vorm tussen vele van wat de Bijbel heet “oordeel van God”, d.i. een opvallende ingreep van God in het natuurlijk verloop der schepping. De reden heet “wraakroepende zonde”, d.i. een gewetenloos gedrag dat zijn nare gevolgen vervroegd uitlokt.

Opm.. - De tekst moet in het kader van de dagen van Lot gesitueerd en begrepen worden.

Heden is een grote discussie aan de gang omtrent het ware wezen van homoseksualiteit die o.m. van wetenschappelijke zijde gevoerd wordt. Toentertijd was de pest der homofilie dermate cultuur-afbouwend dat de gezonde Jahwe-religie om te beginnen niets anders kon dan de kwaal met klem aanklagen als uiteindelijk niet te verantwoorden. Dit blijkt al uit de beschrijving zelf van de agressie waarmee toen homofilie zich op haar slachtoffers wierp.

Men deducere dus niet uit deze gewijde tekst dat ieder geval van homofilie of lesbische verhouding volstrekt te veroordelen is.

Opm. *Judas 7* zegt terzake: “Sodom, Gomorra en de naburige steden (...) leverden zich over aan een “verschillend vlees” (...) terwijl zij daardoor de straf van het eeuwige vuur opliepen.

De apostel bedoelt met een ‘ander’ vlees het feit dat de twee mannen (engelen)

geen menselijk vlees waren maar verschijningen in de gedaante van mannen. De homofiele aanvalsdrijf vergreep zich in haar woestheid meteen niet aan gewone mensen maar aan hoge geesten die in dienst van God optraden.. Dit verergert het homofiele kwaad.

“Dat mijn geest niet eindeloos verantwoordelijk zij voor de mens aangezien hij vlees is”.- Deze basisuitspraak (in *Gen 6:3*) die de Bijbel tot Bijbel maakt, heeft in de dagen van Lot een van haar merkwaardigste toepassingen. Inderdaad: “Jahwe liet uit de hemel zwavel en vuur over Sodom en Gomorra neerregenen: Hij verwoestte die steden en de hele streek met alle bewoners en al wat er groeide” (*Gen. 19:24*).

Opm.: Zoals de tijdgenoten van Noach bij gebrek aan Gods wezenseigen levenskracht (‘geest’) zichzelf prijsgaven aan wat men heet “de elementen der natuur”) (de zondvloed), zo gaven de tijdgenoten van Lot zichzelf prijs aan “de elementen der natuur” (brandende zwavel).

De gewijde schrijver zegt het niet uitdrukkelijk maar de basisuitspraak over “geest/ vlees” is het licht dat het oordeel van God ten tijde van Lot Bijbels begrijpelijk maakt; wie door gewetenloos gedrag tot ondermaats leven vervalt, bereidt zich nare gevolgen, die het Bijbelse taalgebruik rechtstreeks aan God toeschrijft maar zo dat datzelfde taalgebruik heel goed weet dat de slachtoffers zeer zeker medeverantwoordelijk zijn.

6. De levenslijn der mensheid.

Beginnen wij met wat Jezus zeer uitdrukkelijk inzake de levenslijn der mensheid zegt in *Luk. 17:26vv.*

“Zoals het was in de dagen van Noach (Noë), zo zal het ook zijn in de dagen van de Mensenzoon (versta: Jezus). (...). De zondvloed kwam die allen verdelgde.- Of zoals het was in de dagen van Lot. (...). Op de dag dat Lot uit Sodom vertrok, regende het uit de hemel brandende zwavel die allen verdelgde”.

Wat van de tijd van Noach gezegd is, slaat op *Genesis 6/8* (afwijking der mensheid met als gevolg zondvloed (versta: ondergang)) en wat van de tijd van Lot gezegd is, slaat op *Genesis 19:1/29*.

Terloops: *1 Petr. 3:19v.* slaat op de dagen van Noach, terwijl *2 Petr. 2:5* heeft het over de dagen van Noach en *2 Petr. 2:6* over de dagen van Lot. Tenslotte herneemt *Judas 6* de dagen van Noach en *Judas 7* de dagen van Lot.

Slotsom.- Het koppel “dagen van Noach/ dagen van Lot” typeert het basislot van de mensheid van in het begin der heilsgeschiedenis en volgens Jezus zal dat koppel het lot der mensheid blijven beheersen tot de dagen van de Mensenzoon (versta: Jezus’ terugkeer).

Egypte schuldiger dan Sodom.

Wijshheid 19:13vv. - Het overheersend aspect van de Egyptische cultuur, vooral de religie, wordt door de gewijde schrijver vereenzelvigd met een verregaand naturisme, versta: een veelgoderij die zich aan de griezels van magische uitspattingen bezondigde. Doch, zoals in de dagen van Lot, zo ook in de dagen van het toenmalige Egypte: “De nare gevolgen - ‘straffen’ - kwamen op de zondaars (versta: de Egyptenaren met hun verregaand naturisme) neer. Niet zonder dat de nare gevolgen te voren aangekondigd werden (...). Terecht ondergingen zij het lijden dat aan hun eigen misdaden vastzat”.

De tekst tracht nader uit te leggen.

“Want zij hadden een al te harteloze haat voor de vreemde (versta: de ingeweken Israëlieten) aan de dag gelegd. Die anderen (bedoeld: de inwoners van Sodom en Gomorra in de dagen van Lot) hadden inderdaad de vreemden (bedoeld: de engelen op bezoek bij Lot) die aankwamen, geen gastvrijheid verleend. Maar zij (de Egyptenaren) onderwierpen tot slavernij vreemden die weldoeners waren!”.

Opm.- De gewijde schrijver stelt een a fortiori vast: de Sodomieten werden als de grootste misdadigers ingeschat maar de Egyptenaren schonden nog erger de wetten van de gastvrijheid.

“Ook zij werden met blindheid geslagen, net als die anderen (de inwoners van Sodom) toen zij voor de deur van de gewetensvolle Lot stonden om - omgeven van dikke duisternis - te trachten met man en macht de deur (versta: van Lot) te forceren”.

Tot daar het wezenlijke van de gewijde tekst. Waarbij wij *Wijsheid 19:15/16* overslaan daar de overgeleverde tekst te bedorven lijkt. Deze is overigens niet zo essentieel voor het juiste begrip.

Besluit.

Om welke reden staan wij stil bij de passus uit *Wijsheid*? Omdat hij aantoont dat de verwerpelijkheid van Sodom - om van die van de zondvloedcultuur te zwijgen die er parallel mee loopt - zich in de tussentijd - tussen de dagen van Lot en de dagen van de Mensenzoon - ook voordoet. Wat duidelijk wijst op het feit dat, zoals Jezus het stelt, de afwijkingen der mensheid doorgaan, de ene al wat erger dan de andere. Afwijkingen die, indien men zich niet grondig bekeert, noodzakelijkerwijze gevolgd worden door nare gevolgen ('straffen').

Dit zet er ons toe aan de dagen die wij beleven, met het hierboven geschetste inzicht (afwijking/ nare gevolgen) te bekijken. Volgens Jezus' perspectief doet de tweeledigheid "dagen van Noach/ dagen van Lot" zich ook in onze dagen voor. Kijken wij dus maar eens goed toe!

7. De dienaar/ dienaress van de Heer.

Ecclesiasticus (Jezus Sirach) 2:1/18.

De tekst is een schets in de stijl van de wijsheidsboeken van wat dat is: de dienaar /dienaress van de Heer.

Toetsing.- Wie God wil dienen, zal feilloos zeker “aan de tand gevoeld” worden door God zelf, want, zoals op iedere bladzijde van de Bijbel te lezen staat, God wil weten wat hij aan degene die hem dient, heeft.- Lezen wij in dit licht de tekst.

“Indien gij de Heer wilt dienen, houd u dan voor toetsing gereed! Maak uzelf dus tot een gewetensvol mens. Wees maar sterk en, wanneer het tegen gaat, laat u niet gaan. Bewaar het contact met de Heer en verwijder u niet van hem. Zo zult gij op de laatste dag (versta: uiteindelijk, op het laatste oordeel) in zijn heerlijkheid delen.

Al wat u overkomt: aanvaard het! Te midden van de wisselingen van uw armzalige bestaansvoorwaarden: toon u vol geduld! Want, zoals goud in vuur getoetst wordt, zo de uitverkorene in de vuren der vernedering.

Maar vertrouw daarbij op God: hij zal u hulp verschaffen. Ga gewetensvol door het leven én reken op hem.- Gij, indien gij de Heer vreest (versta: diep eerbiedigt), reken op zijn genadigheid. Wijk niet af. Zo niet gaat gij gebeurlijk ten onder. Gij, indien gij de Heer vreest, hoop dan op de eeuwige vreugde dankzij zijn genadigheid als weldaad. Ga de geslachten in het verleden na: wie, indien hij op de Heer rekt, werd teleurgesteld? Of wie, indien hij in de vrees voor hem standhoudt, werd in de steek gelaten? Of wie, indien hij op hem beroep deed, werd niet verhoord? De Heer immers is meevoelend en erbarmend: zonden vergeeft hij en op de dag van de nood redt hij”.

Toetsing d.m.v. vervolging.

Ps. 119 (118):86 zegt: “Waarheid zijn al uw geboden: help mij, wanneer de leugen mij vervolgt”. Sedert de dagen van Noach en die van Lot (*Luk. 17:26vv.*) is het nooit anders geweest: wie (in de waarheid) gewetensvol leeft, krijgt het van andersgezinde medemensen (leugen) te verduren. *Matt. 5:11 v.* zegt het overduidelijk: “Zalig zijt gij wanneer men u zal beledigen of zal vervolgen (...). Het is zo dat men de profeten, uw voorgangers, vervolgd heeft”. - Wij lezen.

“Wee degene die laf is en door de knieën gaat. Wee de gewetenloze wiens gedrag twee kanten uitgaat. Wee degene die bij gebrek aan (versta: levend) geloof zomaar zijn weg gaat want (versta: door God) beschermd worden zal hij niet. Wee u indien gij niet standhoudt: wat, indien de Heer u ter verantwoording roept, gaat gij doen?”.

God liefhebben is zijn geboden waarmaken.- “Degenen die de Heer vrezen, wijken van zijn woorden (versta: richtlijnen) niet af. Wie hem liefhebben, houden zich aan zijn handelwijzen. Degenen die de Heer vrezen, zijn hem ter wille. Degenen die hem liefhebben, zijn vol van zijn wet. Degenen die de Heer vrezen, houden zich altijd (voor hem) gereed en weten zich in zijn dienst tot vernedering bereid.- Werpen wij ons dus maar in zijn armen en niet in die van mensen want zoals zijn verhevenheid is, zo ook is zijn genadigheid”.

“Indien gij mij, Jezus, liefhebt, zult gij mijn geboden waarmaken “. Zo klinkt het in *Joh. 14:15*. En in *Joh. 15:9v*. zegt Jezus: “Zoals de Vader mij heeft liefgehad, zo ook heb ik u liefgehad. Blijft in mijn liefde. Indien gij mijn geboden waarmaakt, zult gij in mijn liefde blijven, zoals ik de geboden van mijn Vader heb waargemaakt”.

Jezus was dus oudtestamentisch! Of, indien men wil, het oude testament was al nieuwtestamentisch! Liefde is dus meer dan een vroom gevoel dat men zonder daden koestert.

8. Wie de heer niet dient.

Jesaja (Isaias) 24:116.

Deze tekst is het begin van wat men heet “de Apocalyps van Jesaja”, die de hoofdstukken 24/ 27 omvat. Over de toen naderende gebeurtenissen heen wordt een eindoordeel van God bedoeld of liever: in die naderende voorvallen toont zich reeds het eindoordeel. Wat later “de apocalyptische literatuur” - *Daniël, Zacharia (9/14)* en het Boek *Henoch* - zal heten, begint hier. De tekst gaat door als een van de latere teksten van Jesaja.

Wezen.

Dat wij de tekst nu hier situeren, heeft als reden dat hij het tegenbeeld schetst van wat Jezus Sirach de dienaar van de Heer heet.

In *Jes. 24:10* is nl. sprake van de “stad van het niets” die een puinhoop is (*25:2; 26:5; 27:10v.*).

In *27:10v.* luidt het: “De versterkte stad is een verlaten eenzaamheid geworden, aan haar lot overgelaten als een woestijn waar kalveren grazen en alle struiken kaal vreten”. - Ziehier Jesaja’s tekst.

Hier is Jahwe die de aarde verwoest en vernielt! Haar uitzicht keert hij ondersteboven! Hij drijft de bewoners uiteen! - Hetzelfde lot treft priester en volk, heer en slaaf, meesteres en slavin, verkoper en koper, borger en lener, schuldeiser en schuldenaar. Verwoest, verwoest zal de aarde worden. Zij zal leeggeplunderd, leeggeplunderd worden.

Want Jahwe heeft dit woord (versta: deze voorspelde gebeurtenis) gesproken. De aarde treurt. Zij vergaat. De wereld verwelkt. De wereld vergaat. (Zelfs) de hogere klassen verwelken.

De aarde is onder de voeten van haar bewoners ontwijd doordat dezen de wetten overtreden hebben, het gebod (versta: de door God voorgestane gedragscode) verkracht, het eeuwig verbond verbroken. Dat is de reden waardoor de vloek de aarde opgevreten heeft. Haar bewoners zijn verdwenen op enkele mensen na.

Tot daar Jesaja’s tekst.

Het eeuwig verbond.

Hierbij verwijzen kenners naar *Gen. 9:19*, waar gezegd wordt dat na de zondvloed de afstammelingen van de drie zonen van Noach (Noë) “de hele aarde” bevolkt hebben. M.a.w.: de term “eeuwig verbond” zou niet op het eeuwig verbond met Abraham of het eeuwig verbond met Mozes slaan maar de omvang hebben van de bevolking der aarde waarmee in Noach God een verbond sloot. Dat zou dan niet een particulier verbond zijn zoals dat met Abraham’s afstammelingen of dat met het Israëlitische volk dat Mozes het beloofde land binnenleidde, maar een ‘universeel’, alle mensen zonder meer bedoelend verbond.

De door Jesaja meegedeelde ramp die “de stad van het niets” bedreigt, is dan te zien als een steekproef uit het universele eindoordeel “op de laatste dag” waarover de hierboven aangehaalde tekst van Jezus Sirach het ook heeft.

M.a.w.: ofwel dient men God zoals de vorige tekst het schetst, met de gunstige afloop, ofwel dient men God niet zoals Jesaja’s tekst het schetst, met de ongunstige afloop. Dat is de schifting die God doorvoert sedert oerbegin van de schepping van zich bewuste wezens.

Opm.. - Dergelijke typisch Bijbelse teksten behelzen dat de algemene demonistische theorie van b.v. W.B. Kristensen enkel een gedeelte van de volle waarheid behelst. Waar Kristensen stelt dat alle hogere wezens die de kosmos beheersen, goed en kwaad, heil en onheil als gelijkwaardig vooropstellen, stelt de Bijbel dat te midden van inderdaad zeer vele demonische goed en kwaad, heil en onheil als gelijkwaardig duidende - hogere wezens God, de God van de Bijbel, torenhoog uitreikt door zijn gewetensvolheid.

Dat is uiterekend de les van het feit dat God via Mozes of engelen de decaloog - de Tien geboden - als algemeen geldende gedragscode afkondigde. Waarbij God zelf de eerste is om zijn gedragscode waar te maken.

Wij zeggen dus (niet “particuliere gedragscode” maar wel) “universele gedragscode”, nl. die tot kiezen noopt in de vorm van “ofwel.. ofwel”, en de vrije, autonome beslissing in de vorm van “zowel als” als norm van gedrag radicaal uitsluit. Zeker op het laatste oordeel.

9. "Heer, ik zie dat gij een profeet zijt" (Joh. 4:19).

Beginnen wij met een vaststelling.- Joh. 2:23v ..

"Terwijl Jezus bij gelegenheid van het Paasfeest in Jeruzalem was, begonnen er velen in zijn naam te geloven bij het zien van de tekenen die hij verrichtte".

Hier zien wij dat het dynamisme, d.i. de overtuiging dat Jezus' wonderen ('tekenen' zegt S. Jan) een 'naam', d.i. een levenskracht, als reden hebben, letterlijk aan het werk: velen komen tot een geloof dat zich juist steunt op de zicht- en tastbare uitingen van Jezus' naam.

Volks gezegd: "Wie dat kan, moet wel over een meer dan gewone levenskracht beschikken". Dergelijke redenering - van het mirakel naar de voldoende reden van het miraculeuze ervan - is een geldige redenering.

De tekst vervolgt.

"Maar Jezus had geen vertrouwen in hen doordat hij allen kende. Bovendien had hij geen getuigenis nodig betreffende de mens want zelf kende hij wat er in de mens is".

Opm.. - Wàt juist misten die toen geloofden, die Jezus wantrouwde? Blijkbaar gingen zij op in het miraculeuze van zijn genezingen en uitdrijvingen - zeggen wij: het pure dynamisme - en in de oplossing van hun problemen zoals zij ze zagen maar bleven zij blind voor het door hem bedoelde, nl. dat de wonderen (zoals S. Jan zegt) 'tekenen' waren die verwezen naar zijn eigenlijke opdracht, de grondige - en niet een of andere oppervlakkige - redding van de mensheid. Dit type van redding is de hoofdzorg van het hele johanneïsche evangelie.-

Jezus als profeet.

Jezus - Joh. 4:5vv. - komt in Samaria. Hij gaat een gesprek aan met een Samaritaanse. Op zeker ogenblik zegt hij tot haar: "Ga uw man roepen". Waarop zij: "Ik heb geen man". Jezus daarop: "Dat zegt gij terecht (...) want vijf hebt gij er gehad! Die gij nu hebt, is niet uw man. (...)". Waarop zij: "Heer, ik zie dat gij een profeet zijt"“.

En inderdaad: zij had met de helderziendheid - typisch voor een geldig profeet - van Jezus te doen. Zelf vertelt zij het achteraf in de stad: "Hij heeft mij alles gezegd dat ik gedaan had" (Joh. 4:39).

Opm.. - Terloops.- In *1 Samuel 9:9* luidt het: "Indertijd in Israël zie wat men zei terwijl men God ging raadplegen: "Gaan wij dus tot bij de ziener", want in plaats van 'profeet' zoals heden zei men indertijd 'ziener' ". Vgl. *2 Koningen 17:13*.

Jezus' eigenlijke opdracht.

Deze was dus niet mirakels verrichten hoe goed en weldadig deze ook waren. Hij zet het op zijn johanneïsch uiteen in *Joh. 4:14*. Hij heeft het over een 'water' dat opborrelt uit de diepten van degene die Jezus' opdracht juist begrijpt. Deze geheimzinnige tekst wordt klaarder in *Joh. 7:37*.

“Op de laatste dag van het feest - de grote dag - stond Jezus daar en riep: “Indien iemand dorst heeft, dan kome hij tot mij en dat diegene drinke die in mij gelooft”. Dit volgens het Schriftwoord “Uit zijn diepten zullen stromen levend water opborrelen”. Hij had het over de Geest die diegenen moesten ontvangen die tot het geloof in hem gekomen waren. Want Geest was er nog niet doordat Jezus nog niet verheerlijkt was”.

Het komt hierop neer.

Jezus wil de nieuwtestamentische graad van gelovig leven waarmaken zoals *Hebreeën 8:8/12* het zegt in het spoor van *Jeremia (Jeremias) 31: 31/34*. De tijd achtte Jezus blijkbaar rijp voor het feit dat God rechtstreeks iedere enkeling vanuit de diepten van diens ziel leidt. Dit komt neer op een opborrelende reeks ingevingen, eigen aan de H. Geest van het nieuwe testament (sedert Jezus' verheerlijking onmiddellijk na zijn dood). Dàt is dat “levend water” dat als een onuitputtelijke bron in het binnenste opborrelt.

Wie dus in Jezus' wonderen enkel de oplossing van aardse problemen - hoe ernstig ook ziet, ziet enkel een eerste laag. Achter dergelijke volstrekt verrechtvaardigde mirakelen daagt Jezus' ware opdracht op, nl. het nieuwtestamentische Gods-contact.

Jezus als profeet zag dus van meet af aan dat zijn ware boodschap bij 'velen' niet doordrong. Dat getuigde van zijn zienschap op een wel indrukwekkende wijze.

10. De letter doodt maar de geest maakt levend.

Met deze zin uit 2 Kor. 3:6 beginnen wij een precisering van het Bijbelse tegenstellingspaar “vlees/ geest”. Met ‘letter’ bedoelde S. Paulus de oudtestamentische openbaring die reeds van een verblindende heerlijkheid (versta: Gods zich ontplooiende wezenseigen levenskracht) getuigde (zoals 2 Kor. 3:7 zegt), terwijl daarbij vergeleken de nieuwtestamentische openbaring pas echt ‘geest’, Gods wezenseigen levenskracht, is.

Bedoeld was dat de geest van het nieuwe testament - sedert Jezus’ verheerlijking onmiddellijk na zijn dood - inzake geest een onmetelijke stap verder was in de evolutie van Gods heilswerk dat staat of valt met het geven van geest. Jezus’ optreden betekende m.a.w. een radicaal nieuwe fase inzake geest.

Ethisch.

Galat. 5: 17vv .. - “Het vlees begeert tegen de geest en de geest tegen het vlees. Tussen beide heerst een dergelijke tegenstelling dat gij niet doet wat gij zoudt willen doen. (...).-

Welnu, al wat het vlees veroorzaakt, is gekend: ontucht, onreinheid, losbandigheid, - afgodendienst, toverij,- vijandschap, twist, afgunst, aanvallen van woede, intriges, ruzies, partijschappen, - drinkgelagen, orgieën en dergelijke. Ik waarschuw u zoals ik u al eerder gewaarschuwd heb: wie zich zo misdragen, zullen het koninkrijk van God (versta: Gods heil) niet erven”.

Ziedaar de ethische inhoud van ‘vlees’, ondermaatse levenskracht, geschetst aan de hand van enkele groepen gedragstypes.

Ethisch.

Galat. 5:22vv .. - “Maar de vrucht van de geest is liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtzinnigheid, ingetogenheid. (...). Zij die Christus Jezus toebehoren, hebben het vlees met zijn hartstochten en begeerten gekruisigd”.- Dat is een benaderend schets van wat ‘geest’, Gods wezenseigen levenskracht, als gedragstype inhoudt.

Lotskundig.

Galat. 6:7vv .. - Onder ‘lotskunde’ verstaat men “het inzicht in het lot en de lotgevallen”, hier in verband met de zo even geschetste twee Bijbelse types van levenskracht. - “Bedriegt uzelf niet! God laat niet met zich spotten. Want wat men zaait, dat oogst men. Wie zaait in het vlees, zal uit het vlees verderf oogsten. Wie zaait in de geest, zal uit de geest het eeuwig leven oogsten”.

Opm.. - In *Genesis 6:1 vv.* lette de gewijde schrijver op de zaai-oogstwetmatigheid voor zover vlees op nare gevolgen in de elementen der natuur uitloopt: “Wie zaait in het vlees, oogst ondergang (zondvloed)”. In *Genesis 19:1vv.* lette de gewijde schrijver op de zaai-oogstwetmatigheid voor zover vlees aan ondergang toe is vanuit de natuurelementen (brandende zwavel). “Wie zaait in het vlees, oogst ondergang (brandende zwavel)”.

In *Galat. 6* let S. Paulus op de zaai-oogstwetmatigheid voor zover deze na de dood nawerkt en over het eeuwig lot - ten dode of ten eeuwigen leven (*Dan. 12 :2/3 ; Joh. 5: 29*) - beslist. In beide gevallen gaat het over eeuwig leven maar het ene is vlees, nare gevolgen, onheil, het andere geest, eeuwig heil.

Slotsom.

Ethisch is één perspectief op het basistegenstellingspaar. Lotskundig is een tweede perspectief. Het ethische beslist over het lot hetzij reeds enigszins op aarde (zondvloed, brandende zwavel, - twee vormen van wraakroepende aard) hetzij in het hiernamaals. En wel zo dat men van een soort wetmatigheid (versta: voorspelbaarheid) kan spreken. Het is in die zin dat men de zaai-oogsttaal van S. Paulus moet verstaan. Het is geen natuurwetenschappelijke wetmatigheid maar het is toch een lotskundige wetmatigheid.

Wie nu *Wijsheid 19:13vv.* leest, ziet duidelijk dat de gewijde schrijver de paulinische zaai-oogstwetmatigheid vooropstelt:

“De nare gevolgen kwamen op de zondaars (*opm.*: die vlees zijn) neer. Niet zonder dat de nare gevolgen te voren aangekondigd werden. Terecht ondergingen zij het lijden dat aan hun eigen misdaden (*opm.*: vlees) vastzat”. - Wie de oorzaak (vlees) wil, wil - willens nillens - het gevolg (nare gevolgen). Zo zou men het kunnen stellen. Wat men zaait (oorzaak), dat zal men oogsten (gevolg). Er is dus een welomschreven oorzakelijk verband tussen ethisch gedrag en lot (voor en na de dood).

Besluit.

Het Bijbelse koppel behelst duidelijk een duiding van de geschiedenis en is in die zin een geschiedopvatting.

11. Gedood naar het vlees, ten leven gewekt naar de geest.

Lezen wij *1 Petr. 3: 18vv* .. - “Ook Christus heeft eens voor al geleden voor de zonden (...). Gedood naar het vlees werd hij ten leven gewekt naar de geest”.

Opm.. - Jezus werd vlees uit de maagdelijke schoot van Maria. Dit betekent dat hij de aardse bestaanswijze die in Bijbelse duiding (*Genesis 6:3*) vlees is sedert de zondeval, op zich genomen heeft met de gehele blootstelling aan de lotgevallen - behalve die welke in zijn levensloop niet door zijn hemelse Vader voorzien waren - die ieder aards bestaan behelst.

Ten leven gewekt.

‘Leven’ betekent hier zijn “verrezen leven”, dat onmiddellijk na zijn laatste adem aan het kruis inzette. M.a.w.: hij sterft als aards mens (vlees) maar verrijst onmiddellijk als hemels mens (geest).

Opm.. - Men ziet dat zelfs de overgang (‘Pasen’) van Jezus door Petrus in termen van “vlees/ geest”, gangbaar sedert *Genesis*, beschreven wordt. Dermate fundamenteel is het basiskoppel !

“In die geest ging Christus heen en verkondigde zijn boodschap aan de geesten in de kerker”. (*1 Petr. 3:19*).

M.a.w.: de geest, versta: Gods wezenseigen levenskracht zoals deze vanaf Jezus’ verrezen leven (vanaf zijn verheerlijking) beschikbaar was, is de kracht (heerlijkheid) waarmee hij “ter helle (kerker)” neerdaalt. Dat behelst dat te midden van de ‘duisternis’ plots als een donderslag aan een heldere hemel de verrezene zijn boodschap verkondigt.

“Aan de geesten (versta: niet-grofstoffelijke wezens) in de kerker) die eertijds in de dagen dat Noach de ark bouwde, het geloof geweigerd hadden wanneer nl. Gods lankmoedigheid geduld oefende”. (*1 Petr. 3:20*).

Opm.. - Men ziet dat de dagen van Noach een vast verwijzingspunt uitmaken doordat het radicale en wraakroepende ongeloof van de geesten die de zondvloed mee uitlokten, een diep merkteken naliet in de loop van de heilsgeschiedenis. Er is een heilsgeschiedenis voor dergelijke graad van ongeloof en er is een heilsgeschiedenis na zo’n ongeloof.

Niet verwonderlijk dat Jezus (*Luk. 17:26*) samenvattend zegt: “Zoals het was in de dagen van Noach, zo zal het nog zijn in de dagen van de Mensenzoon (versta: bij Jezus’ terugkeer in heerlijkheid)”. De mensheid - minstens gedeeltelijk - heeft in de dagen van Noach een gedragstype aangenomen dat blijvend is. Met al de nare gevolgen van dien.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Jezus, die uitdrukkelijk mens werd uit de maagdelijke schoot van Maria om aan die ongunstige wending fundamenteel iets te veranderen, onmiddellijk na zijn kruisdood, “in de geest der verrijzenis”, ter helle neerdaalt dààr waar de radicaal ongelovigen “in eeuwige banden in de diepte van de duisternis bewaard worden” (Judas 6). Zij dààr, die geesten, droegen een zeer grote verantwoordelijkheid en waren zwaar schuldig! En toch verkondigt Jezus die zij hadden doen kruisigen, uitgerekend aan hen zijn boodschap!

Opm.. - Tussen zijn kruisdood en zijn verrijzenis daalt Jezus neer ter helle. Deze hellevaart is blijkbaar een vast bestanddeel van de geloofsbelijdenis ten tijde van de eerste kerk, zoals blijkt wanneer men teksten als *Matt. 12:40,16:18, Hand. 2:24, 2:31, Rom. 10:7, Efes. 4:9, Hebr. 13 :20* samen neemt en op hun gehalte vat.

Opm.. - Sommigen duiden de geesten in de kerker aan wie Jezus de blijde boodschap verkondigde, als “de gebonden demonen” waarover het boek Henoch spreekt (vgl. *1 Petr. 3:22, Judas 6, Efes. 1:21*).

Anderen duiden de kerkergeesten als de zielen van degenen die in de zondvloed stierven en om reden van ongelooft gekekerd werden.

Nog anderen verwijzen naar *Matt. 27:52*: “(Het voorhangsel van de tempel scheurde in tweeën van boven tot onder, de aarde beefde en de rotsen spleten). De graven gingen open en de lichamen van vele heilige mensen die ontslapen waren, stonden op. Na Jezus’ verrijzenis kwamen zij uit de graven en gingen naar de heilige stad waar zij aan velen verschenen”. Versta onder “heilige stad” het hemelse Jeruzalem waarover *Apocalyps 21:2, 21:10, 22:19*. Wij zeggen nu “de hemel”. Maar deze derde duiding heeft het over een geheel ander soort kerkerwezens: zij waren gewetensvolle mensen die op de nieuwe geest der verrijzenis wachtten.

Slotsom.- Gods goedheid reikt blijkbaar tot in de kerker.

12. Het doopsel: van vlees naar geest.

1. Petr. 3:21.

Petrus legde zo even uit hoe Jezus als aards mens (vlees) stierf om onmiddellijk daarop als verrezene (geest) te leven. Hij vermeldt meteen hoe Noach met de zijnen “doorheen het water (*opm.*: van de zondvloed)” werd gered.

Onthouden wij de structuur “onderdompeling in water/ redding uit water”. Daarop zet Petrus de structuur van het christelijke doopsel uiteen: “Wat daaraan (versta: de redding van Noach en de zijnen) beantwoordt, is het doopsel dat u nu redt en dat geen verwijdering van vleeselijke (versta: gewone) onreinheid is maar de verbintenis van een goed geweten aangegaan met God op grond van de kracht van de verrijzenis van Jezus Christus, - hij die ten hemel gevaren zetelt aan Gods rechterhand nadat hij de engelen, de machten en de krachten aan zich onderwierp”.

De uitleg.

Wie zich liet dopen, ging voor de plechtige onderdompeling uitdrukkelijk een verbintenis aan die - typisch Bijbels verwoord - luidt: “Ik wil de overgang van het vlees naar de geest” (zoals Jezus bij zijn kruisdood en verheerlijking). Het goede geweten, d.i. met zijn geweten in orde zijn (wat in feite altijd vergiffenis vragen voor begane fouten inhoudt), is de ethische eis. Want geest behelst het waarmaken van Gods geboden met inbegrip van zondevergeving. Zich laten dopen is m.a.w. allereerst een gewetenskwesie, zo niet is het vlees, ondermaats leven.

De uitleg.

Men lette op de structuuridentiteit van Jezus' dood en verheerlijking en van het doopgebeuren: beide zijn overgang van vlees naar geest.- Bij Jezus is het zo dat hij het vleeselijk leven, behalve de zonde, uit verlossingswil op zich nam als de dienaar van de Heer zoals de profeet Jesaia hem beschrijft (*Jesaia 42:1/4, 49:1/6, 50:4/9, 52:1/53:12*): als “man van smarten, aan lijden gewend” (53:3) maar ook als “degene dankzij wie de wil van Jahwe vervuld wordt” (53:10).

In het geval van de gedoopte is het echter zo dat het vleeselijk leven met inbegrip van de zonde (in al haar Bijbelse betekenissen) afgezworen wordt met het oog op een leven “in de geest” (die dankzij Jezus' verheerlijking beschikbaar is).

De uitleg

Om welke reden heeft Petrus het in een adem met Jezus' verrijzenis over zijn onderwerping van engelen, machten en krachten? De term “machten en krachten” slaat op de staatsambtenaren (vgl. *Luk. 20:20, 12:11, Titus 3:1*). De machten zijn de rechters.

Immers sedert de zondeval (zeer zeker sedert de zondvloed en Sodom's ondergang) beheersen de boze geesten - ‘engelen’ geheten in onze tekst - de staatsmacht (o.m. de rechtsmacht). Zij zijn het die in de persoon van het Joodse sanhedrin en van de Romeinse landvoogd Jezus hebben ter dood veroordeeld. *Matt. 4:7/9* zegt het duidelijk: Satan, het kopstuk der boze engelen, beheerst de rijken van

deze wereld!

Luk. 4:13 zegt dat na Jezus' afwijzing van een aards (versta: vleeselijk) rijk Satan "het gunstige moment" afwacht, nl. dat moment waarop hij in de verrader Judas trekt (*Luk. 22:3; Joh. 13:2, 13:27*). Jezus bij zijn aanhouding zegt: "Het is uw uur en de macht (!) der duisternis" (*Luk. 22:53*). De duisternis is de kerker der boze engelen, der machten en krachten.

Welnu, wie in deze wereld ontvangen wordt, treedt die duisternis in. Hij wordt vlees en meteen een onderworpenen aan de machten en krachten. Wie zich laat dopen echter, deelt in de onderwerping door de verheerlijkte Jezus van die machten en krachten: hij wordt aan haar greep in de doopselritus onttrokken. M.a.w.: dat Petrus de onderwerping der (boze) engelen vermeldt, is geen overbodige uitspraak: zij drukt een wezenlijk element van de doopsituatie uit.-

Het is niet omdat de typisch moderne en postmoderne mensheid voor de rol der genoemde engelen geen oog (meer) heeft, dat niettemin die rol een fundamenteel aspect vertegenwoordigt van onze wereld. Ook nog bij het doopsel zoals het nog dagelijks toegediend wordt. Het is een tragisch aspect van onze huidige samenleving en haar cultuur dat, uitgerekend doordat men er niet meer aan gelooft, de machten en krachten, zoals de Franse dichter Ch. Baudelaire het ooit uitdrukte, een des te grondiger greep op de huidige mensheid uitoefenen: "De grootste sluwheid van Satan bestaat erin dat hij het geloof in zijn bestaan deed verdwijnen".

13. Oudtestamentisch model/ nieuwtestamentisch origineel.

1 Kor. 10: 1/13.

Een paradox.- Paulus vat het lot der Joodse voorvaders samen.

1. Allen waren onder de wolk bij de uittocht uit Egypte (*Ex. 13:21*); allen trokken door de zee (*Ex. 14: 22*); allen werden zij door wolk en zee door Mozes gedoopt; allen aten hetzelfde geestelijk voedsel en dronken dezelfde geestelijke drank (*Ex. 16:4vv.*), want zij dronken uit een geestelijke rots (...) (*Ex. 17:5v.*).

2. Toch aanvaardde God de meesten niet want zij werden in de woestijn neergeveld (*Numeri 14:16*).- Samengevat: allen wel/ de meesten niet.

Paulus' duiding.

“Deze feiten deden zich voor om ons als model te dienen, nl. opdat wij geen boze begeerten koesteren zoals zij”.- Volgen dan de godsoordelen die voor de zoveelste maal tonen hoe gewetenloos gedrag (vlees) tot afwezigheid van Gods geest leidt en nare gevolgen veroorzaakt.

1. “Dient geen valse goden zoals sommigen onder hen deden en van wie geschreven staat: “Het volk ging zitten om te eten en te drinken en stond op om te spelen” (*Ex. 32:6*). Met name: terwijl Mozes op de berg was, vervielen zij tot de religie van het gouden kalf “als een god die ze voorgaat” (*Ex. 32:1*).

2. “Bedrijven wij geen ontucht zoals sommigen onder hen zo dat op één dag er drieëntwintigduizend vielen” (*Num. 25:1/9*).

Inderdaad: “Toen Israël in Sittim verbleef, verviel het volk in ontucht met Moabitische vrouwen die het volk uitnodigden op de offers ter ere van haar godheden. Het volk nam daaraan (versta: de gewijde maaltijden) deel en boog zich voor haar godheden neer”. Wat natuurlijk verval tot een heidense (vleselijke) religie behelst. Waarop God zich met zijn geest niet meer verantwoordelijk acht met alle nare gevolgen van dien.

3. Christus wordt door Paulus als reeds voor zijn menswording uit Maria actief geduid zoals *1 Kor. 10:4* uitdrukkelijk stelt: “Die rots was Christus”. Bedoeld is Jezus als de vooraf bestaande tweede persoon der H. Drie-eenheid. Nu verstaat men wat Paulus zegt: “Dagen wij Christus niet uit zoals sommigen onder hen deden: zij kwamen door de slangen om”.

Num. 21:4vv. verhaalt inderdaad: “Onderweg verloor het volk geduld: het sprak tegen God en tegen Mozes: “Waartoe hebt gij ons uit Egypte gehaald om in deze woestijn te sterven? Want er is noch brood noch water beschikbaar. Wij zijn dit hongersnoodvoedsel zat!”. Waarop God brandende (versta: giftige) slangen op het volk afstuurde. Deze beten de Israëlieten en velen onder hen stierven”.- Men ziet het: wie door gewetenloos gedrag - vlees - Gods wezenseigen levenskracht mist, staat met zijn ondermaatse levenskracht bloot aan de elementen der natuur (hier: giftige slangen) en ondergaat Gods oordeel.

4. “Uit ook niet uw mistevredenheid tegen God zoals sommigen deden: zij zijn door de verderver gedood”. *Num. 17:6vv.*

Heel de gemeenschap der Israëlieten uitte haar mistevredenheid tegen Mozes en Aaron: “Gij hebt het volk van Jahwe doen vergaan!”. Waarop een gesel veertien-duizendzevenhonderd slachtoffers maakte.- Onnodig nog te herhalen dat voor de zoveelste keer het mechanisme aan het werk was: God investeert zijn reddende geest niet in wat vlees is met de nare gevolgen van dien. De kosmos is vol schadelijke elementen die in dergelijke situaties tot volle uitwerking komen.

Origineel.

In het (oudtestamentische) model ziet Paulus een weergave van het (nieuwtestamentische) origineel zo dat het oude model (‘typus’ geheten) ons informatie verschaft omtrent het latere origineel (‘antitypus’ geheten).-

“Dat overkwam hun om als toonbeeld te dienen en is opgetekend met het oog op onze vorming, voor ons die het einde der tijden beleven. Gevolg: wie meent dat hij staande is, lette erop dat hij niet valt”.

Toetsing

God toetst doorlopend om te weten met welke innerlijke gesteldheid hij in ons te doen heeft. Daartoe zijn wij door in de moederschoot ontvangen te worden op deze aarde mèt haar natuurelementen allerhande die een voortdurende bedreiging vormen.

Doch men vreze niet: “Tot nog toe hebt gij, Korintiërs, geen enkele toetsing doorstaan die de menselijke maat overschrijdt. Maar - onder verstaan: vreest niet nodeloos - God is getrouw (versta: aan zijn eigen gedragscode): hij zal niet toelaten dat gij boven uw krachten (versta: levenskracht) getoetst wordt. Mèt de toetsing schenkt hij de uitweg eruit en de kracht om ze aan te kunnen”.

14. Eucharistie als geest

1 Kor. 11: 23vv..

“(...) De Heer Jezus in de nacht waarin hij werd overgeleverd, nam brood en na gedankt te hebben brak het en zei: “Dit is mijn lichaam voor u. Doet dit tot mijn gedachtenis”. Zo ook na de maaltijd de beker met de woorden :”Deze beker is het nieuw verbond in mijn bloed. Doet het, elke keer dat gij hem drinkt, tot mijn gedachtenis”.-

Dat is het instellingsverhaal dat de eerste keer verteld wordt maar zo dat alle volgende keren de zicht- en tastbare tegenwoordigstellingen zijn van die eerste - en in de grond enige - keer.

De herhaling

“Doet dit tot mijn gedachtenis” - moet in die realistische zin begrepen worden.- Ziedaar het kernstuk van het christendom! *Joh. 6:54* zegt het duidelijk: “Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft het eeuwig leven en ik zal hem doen verrijzen op de laatste dag”. Want het geofferde vlees en bloed van Jezus is drager van ‘geest’, Gods wezenseigen levenskracht, die op eeuwig leven uitgeeft, zoals in het oeroude spoor van *Gen. 6:3*. S. Jan preciseert: “Geest is het die levend maakt, vlees dient tot niets”.

Jezus’ overgang

Paulus’ stelling is zeer duidelijk. Hij zegt: “Telkens als gij dus dit brood eet en deze beker drinkt, verkondigt gij de dood van de Heer totdat hij komt”.- Jezus’ overgang van deze aarde (vlees) naar het eeuwig leven (geest) - dat unieke heilshistorische moment - is zicht- en tastbaar aanwezig! Juist daardoor schenkt de eucharistie ‘geest’.

Gods oordeel

De nadruk bij S. Paulus ligt op het lot dat men zich bereidt indien men de werkelijkheid die de eucharistie is, onderschat, ja, miskent.

“Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of de beker van de Heer drinkt, bezondigt zich aan het lichaam en bloed van de Heer. Wij moeten onszelf onderzoeken voor wij van het brood eten en uit de beker drinken, want wie (onwaardig) eet en drinkt, eet en drinkt zijn eigen oordeel (‘krima’), indien hij het lichaam (en het bloed) niet (van de rest) onderscheidt”.

Gods oordeel.

“Dat is de reden waardoor er onder u veel zieken en verzwakten zijn en er meerderen gestorven zijn.- Indien wij onszelf beoordeelden (‘diëkrinomen’), zouden wij niet het oordeel ondergaan (‘ekrinometha’)”.

Opm.. - Het mechanisme dat daarbij ‘werkt’ - het gaat immers over levenskrachten die uiteraard iets veroorzaken - is blijkbaar het overwicht van Gods geest over het menselijke, al te menselijke vlees! Wie het onschendbare - versta: wat niet mag geschonden maar wel kan geschonden worden - toch schendt, bereidt zich nare gevolgen (‘straffen’) want zoals *Gen. 6:3* zegt, God is, gezien het ondermaatse gedrag (vlees), niet verder verantwoordelijk voor de gave van zijn geest. Wat misrekeningen behelst.

Wij staan met deze paulinische tekst voor de zoveelste toepassing van het oordeel van God dat bij gebrek aan levenskracht aan de elementen der natuur - hier: de natuurelementen die in ons lichaam werken - prijsgeeft. De structuur der schepping is zo dat, indien men Gods wezenseigen levenskracht mist, die structuur vroeg of laat afbouwend werkt.

Gods oordeel

S. Paulus legt echter de nadruk op het mogelijk instrumentele van Gods oordeel.- “Terwijl wij door de Heer geoordeeld worden (‘krinomenoi’), worden wij opgevoed (‘paideuometha’) opdat wij niet met de wereld veroordeeld worden (‘katakritomen’).

M.a.w.: niet ieder Godsoordeel is definitieve ondergang maar er zijn Godsoordelen die “met voorbehoud” zijn. Zo in de zin van: “Leer uit de nare gevolgen op uw gedrag letten zo dat gij, bekeerd, in het vervolg aan geen enkel oordeel meer toe zijt”.

Jezus’ hellevaart is een bewijs van Gods onvoorstelbare goedheid want hij biedt zijn heil aan keihard weigerende wezens aan. De verzwakkingen, ziekten en sterfgevallen die zich in Korinthe voordeden, ziet Paulus blijkbaar in het schrille licht van Jezus’ hellevaart: het heilsaanbod blijft.

Besluit.

Het begrip “oordeel van God” toont de bloedige ernst van ons gedrag maar behelst volstrekt niet het begrip ‘onheilsgod’ waarmee men “de god van het oude testament” verwart. In tegendeel.